

שורש

מוסד למחקר כלכלי-חברתי

מגמות כלכליות-חברתיות בישראל

איל קמחי

מוסד שורש והאוניברסיטה העברית

הכנס השנתי ה-29 למדעי הבקר, 21 בנובמבר 2017

info@shores.institute

<http://shores.institute>

מטרות	על שורש	שינוי הפרדיגמות	פרסומים	צוות	English
-------	---------	-----------------	---------	------	---------

מטרות שורש

מוסד שורש הוא **מכון עצמאי ובלתי-תלוי** לחקר מדיניות. המוסד עורך **מחקרים מבוססי עובדות** ובלתי מוטים על המשק ועל החברה האזרחית בישראל. מטרת המוסד לסייע בהנעת המדינה **לתוואי ארוך טווח** בר-קיימא, המעלה את רמת החיים בישראל ומקטין את הפערים בה. לקידום מטרה זו, מוסד שורש מספק מידע למקבלי ההחלטות המובילים בישראל ולציבור הרחב במדינה ומחוצה לה באמצעות תדרוכים ופרסומים ברורים ונגישים על מקורן, אופיין ומימדיהן של סוגיות שורש מולן ניצבת המדינה. המוסד מציע חלופות מדיניות לשיפור רווחת כל חלקי החברה בישראל וליצירת הזדמנויות שוות יותר לאזרחיה.

2015

מדריך שורש

לחברה וכלכלה בישראל

דן בן-דוד

מטרות מאקרו-כלכליות:

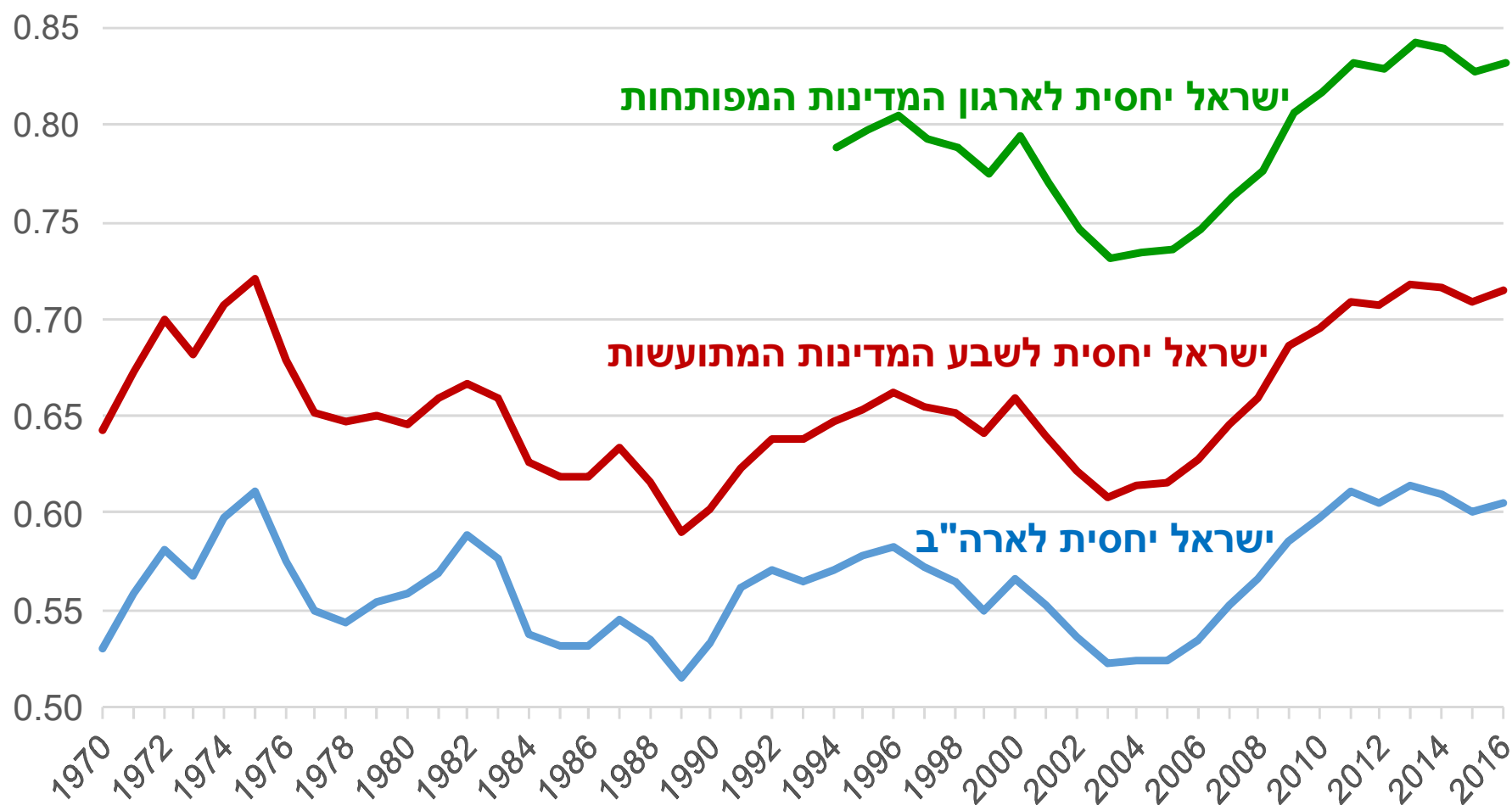
1. צמיחה

2. אי-שוויון

תמ"ג לנפש בישראל יחסית לעולם המפותח, 1970-2016

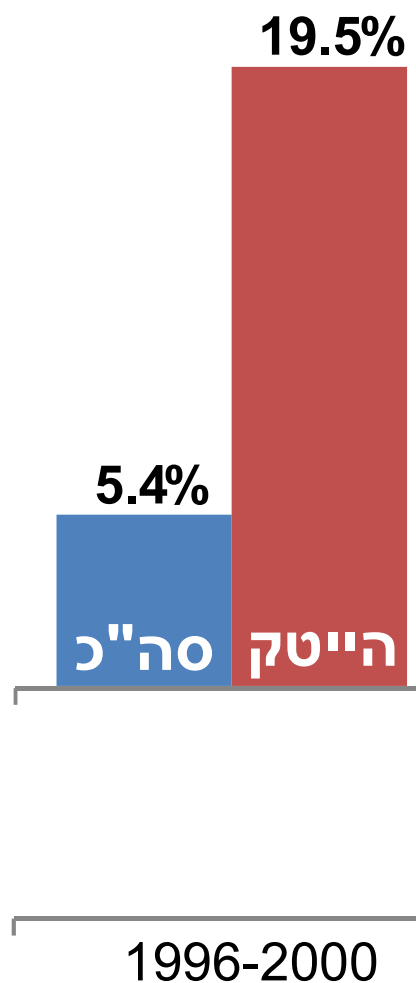
במחירים קבועים של ארה"ב, לפי שוויון כוח הקניה

שורש
מוסד למחקר כלכלי-חברתי

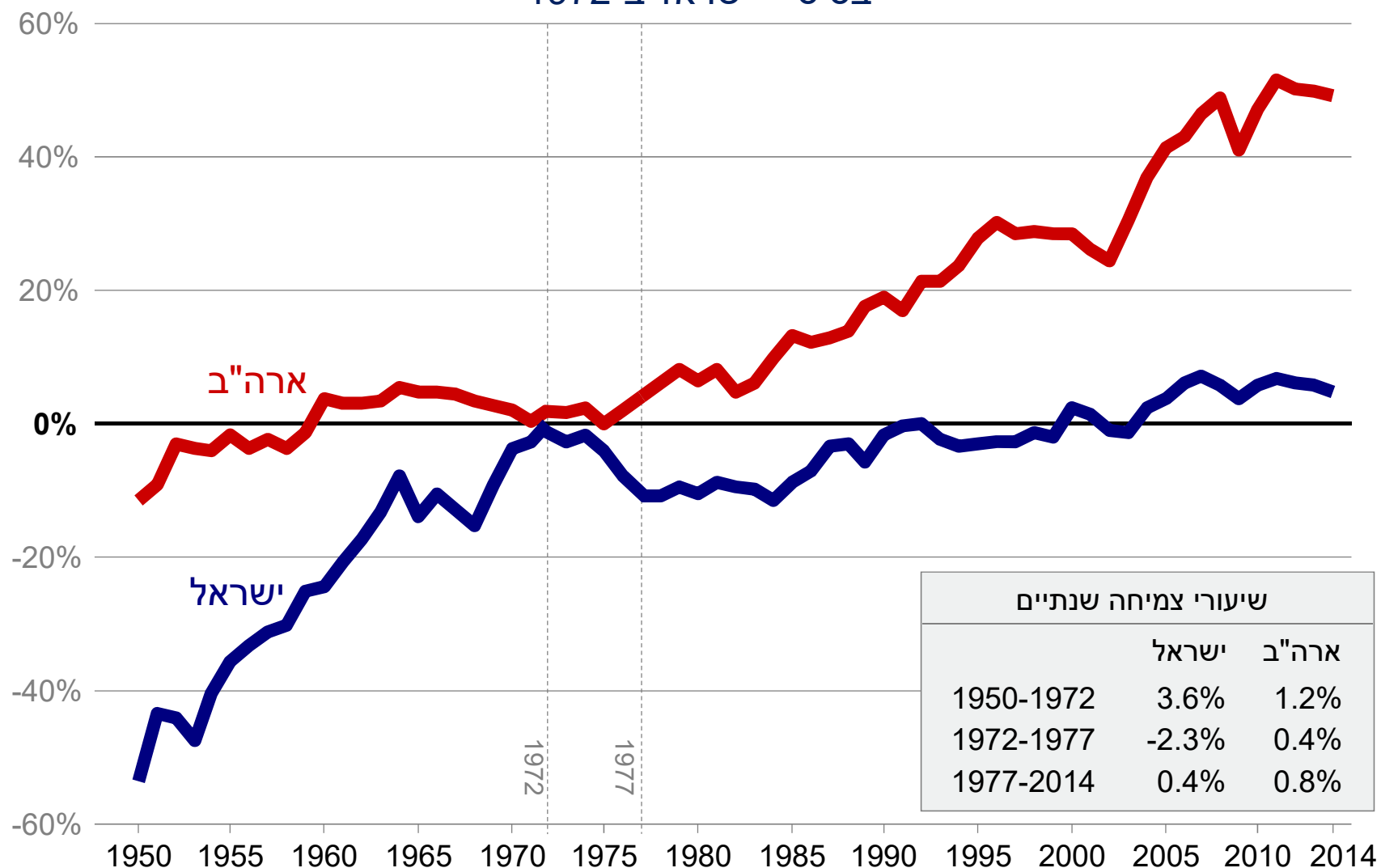
שיעורי צמיחה במשק ובהייטק, 1996-2014

ממוצע לשנה, לפי תת-תקופות*

פריון יצור כולל* במחירים קבועים, 1950-2014

בסיס = ישראל ב-1972**

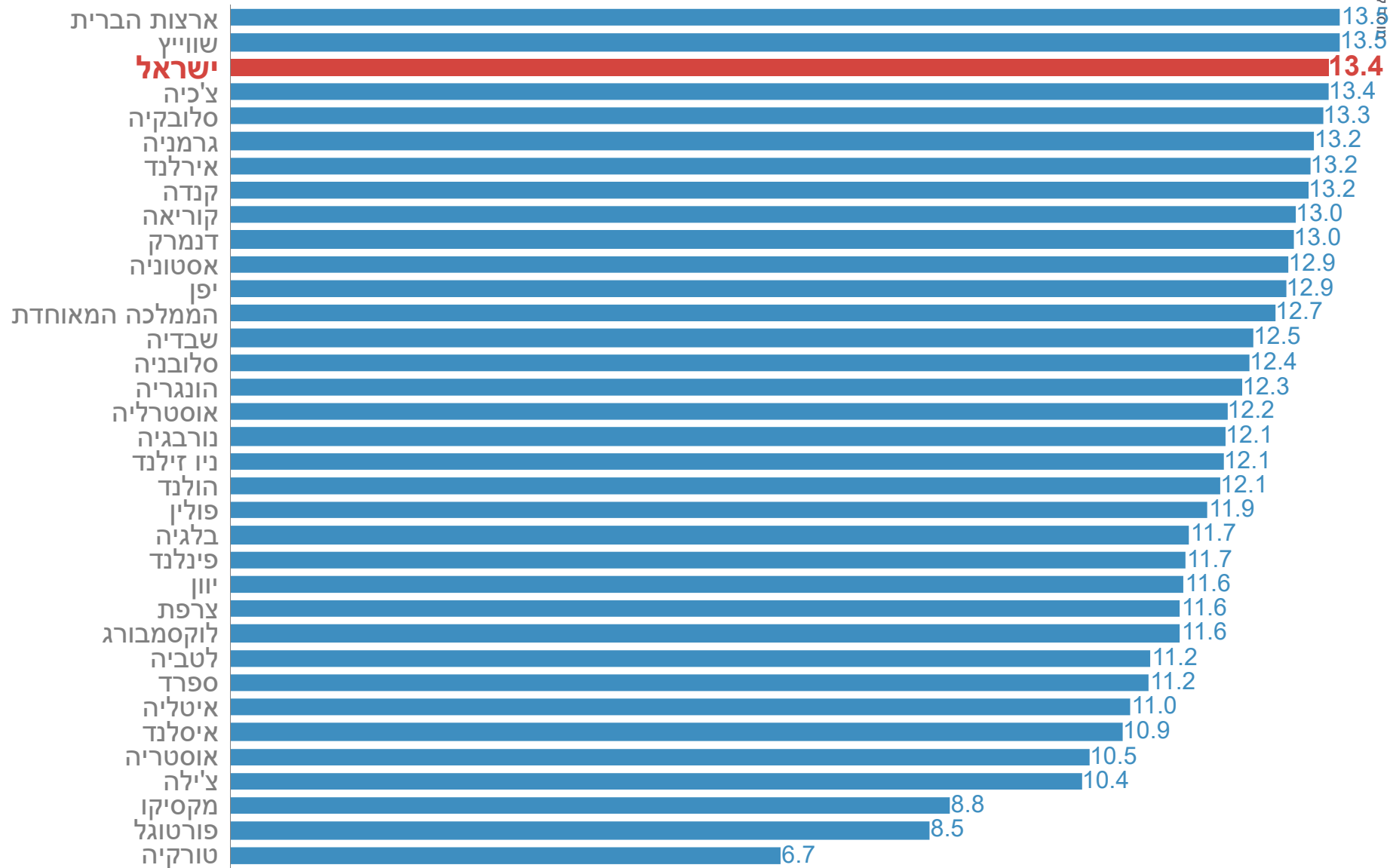
מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: Penn World Tables

* הפריון הכולל משקף את החלק בצמיחת התמ"ג שאינו מוסבר על ידי גידול בעבודה או בהון. הפריון הכולל נחשב למנוע העיקרי של הצמיחה הכלכלית.
** פער בנקודות אחוז בין כל התצפיות של המדינות לעומת ישראל ב-1972

מספר שנות לימוד ממוצע

בגילאים 35-54, 2010

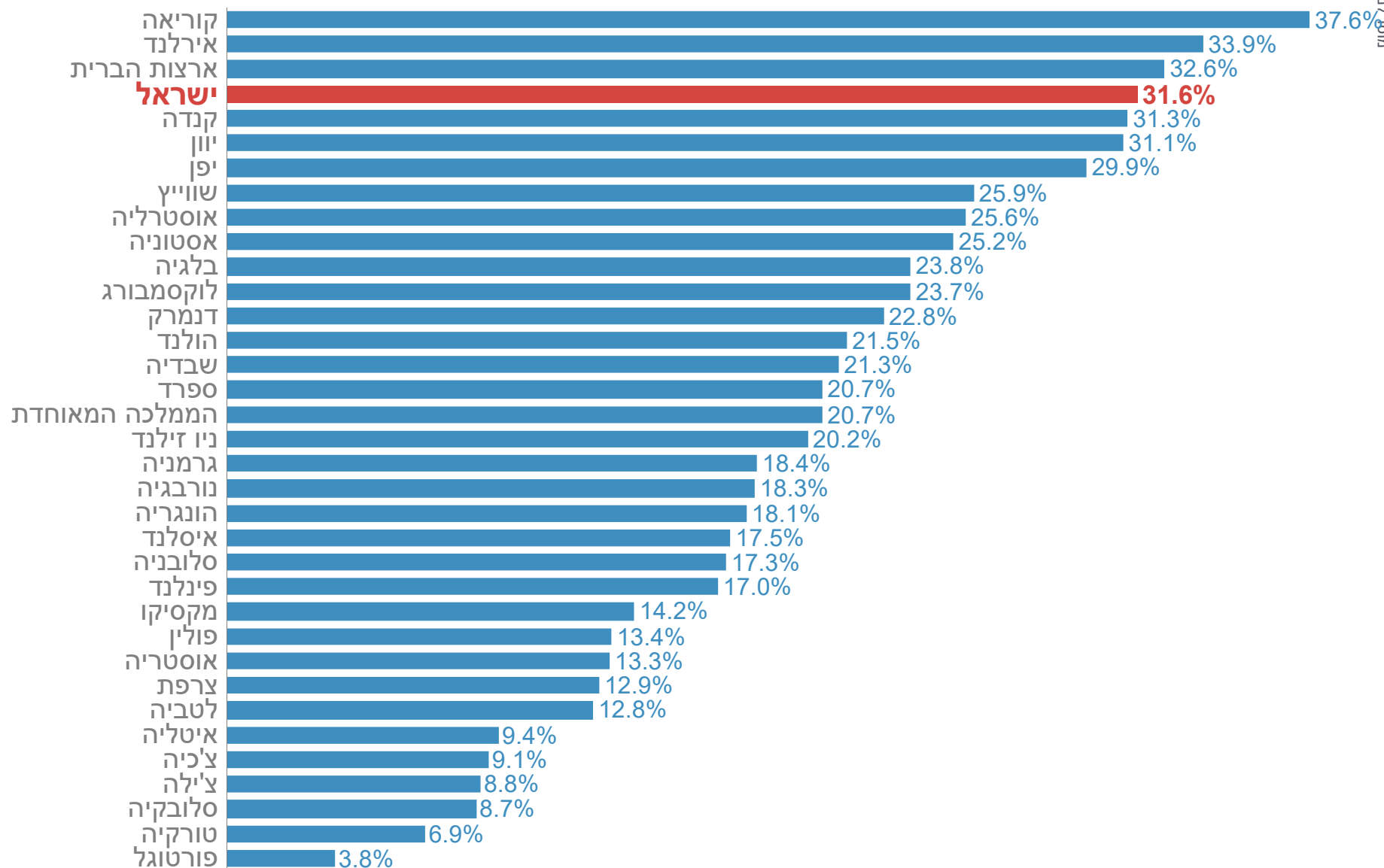
שורש
מוסד למחקר כלכלי-חברתי

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב
נתונים: Barro and Lee (2016)

שיעור בעלי תואר אקדמי

בגילאים 35-54, 2010

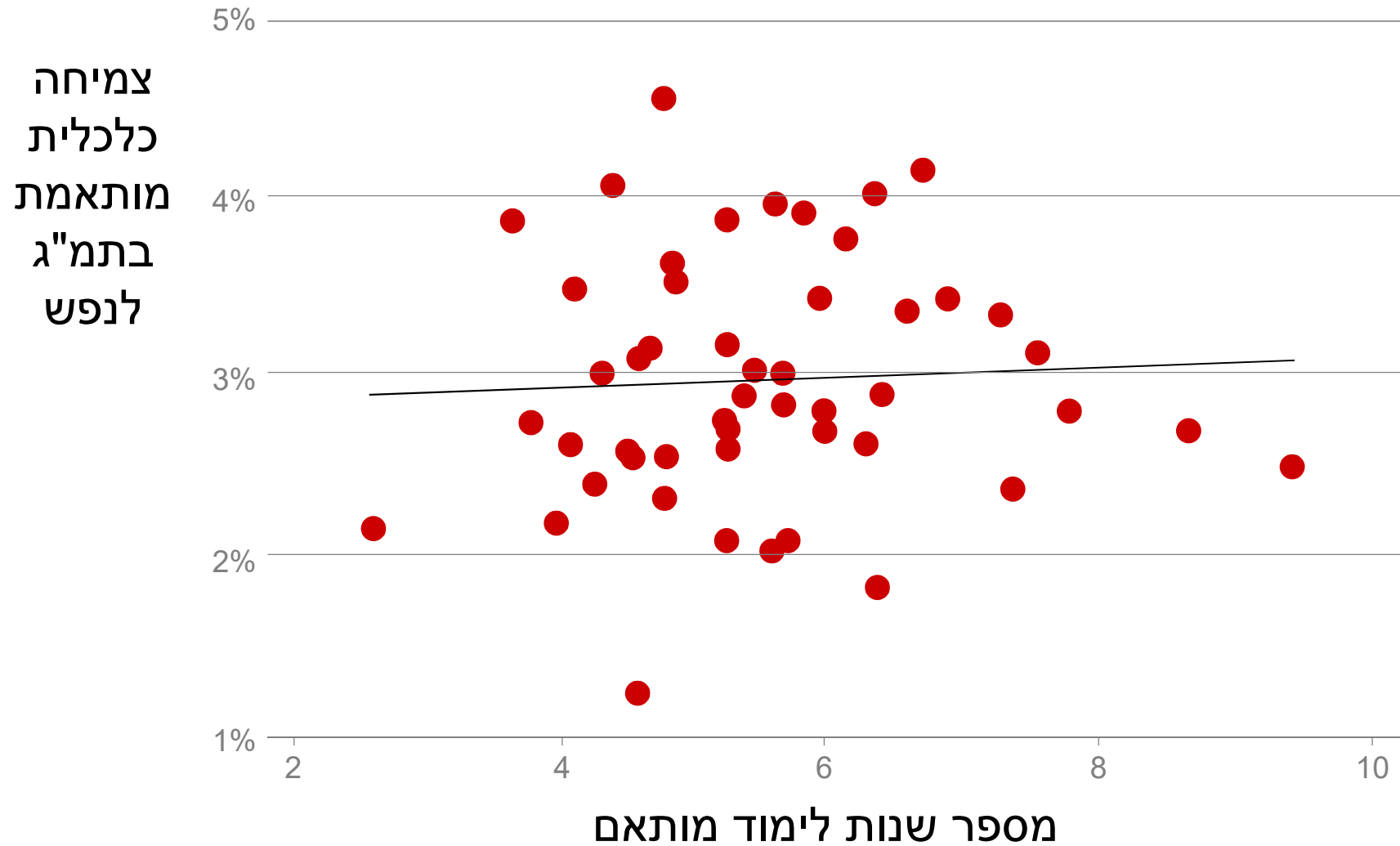

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב

נתונים: Barro and Lee (2016)

שנות לימוד וצמיחה כלכלית*

50 מדינות, 1960-2000

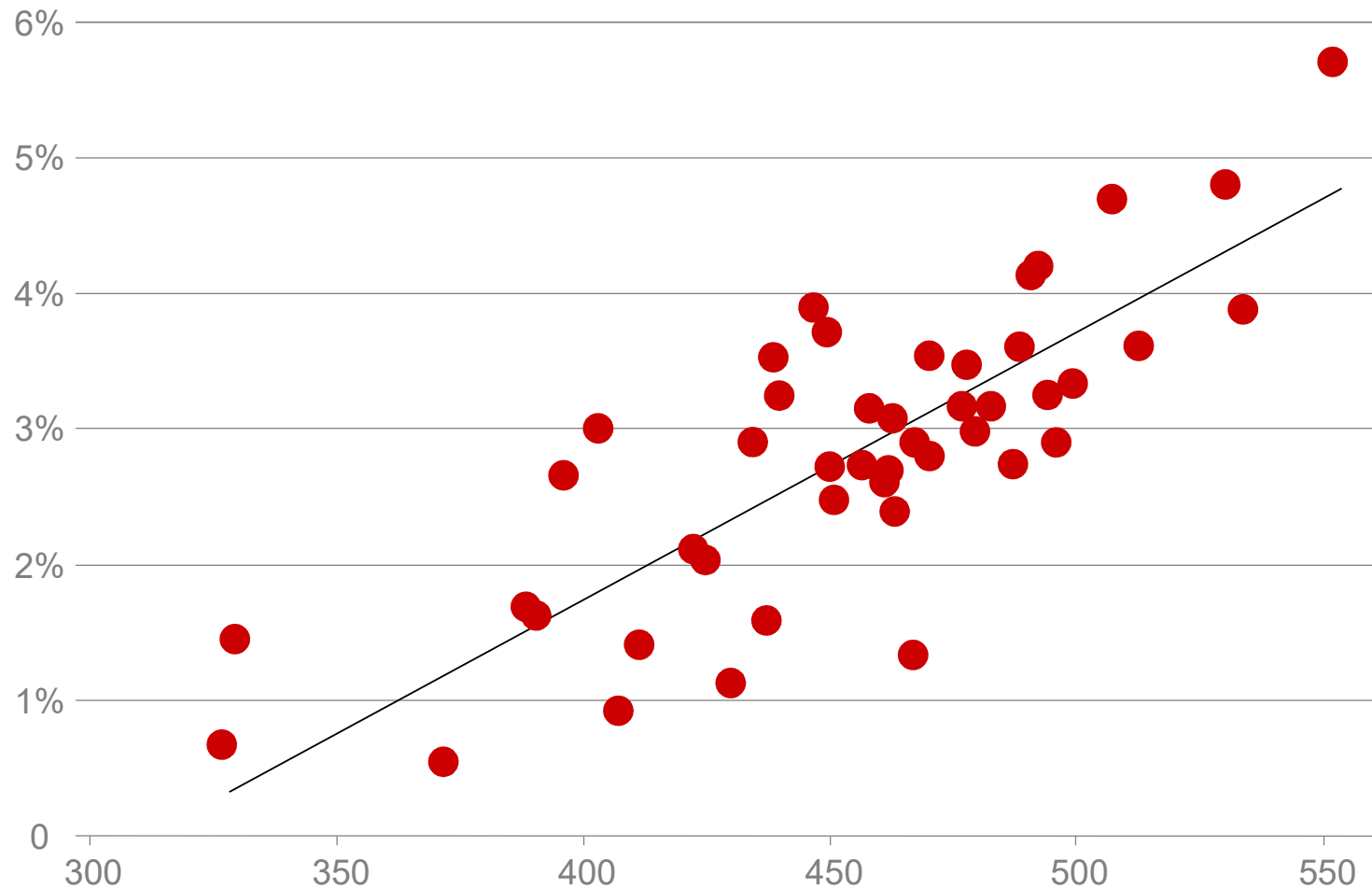
* קשר בין שני המשתנים לאחר בקרה על השפעת משתנים מסבירים נוספים (כגון מספר שנות לימוד ממוצעים ותמ"ג לנפש ריאלי ב-1960) על כל אחד. התוצאה מניבה קשר בין שני המשתנים שאינו נובע מהמשתנים המסבירים. לשאריות של הרגרסיות מתווספים ממוצעי המשתנים הלא-מותנים על כל ציר.

מקור: Eric Hanushek and Ludger Woessmann, (2015)

תוצאות מבחנים וצמיחה כלכלית*

50 מדינות, 1960-2000

צמיחה
כלכלית
מותאמת
בתמ"ג
לנפש

ציון מותאם בתחומי ליבה במבחנים הבינלאומיים

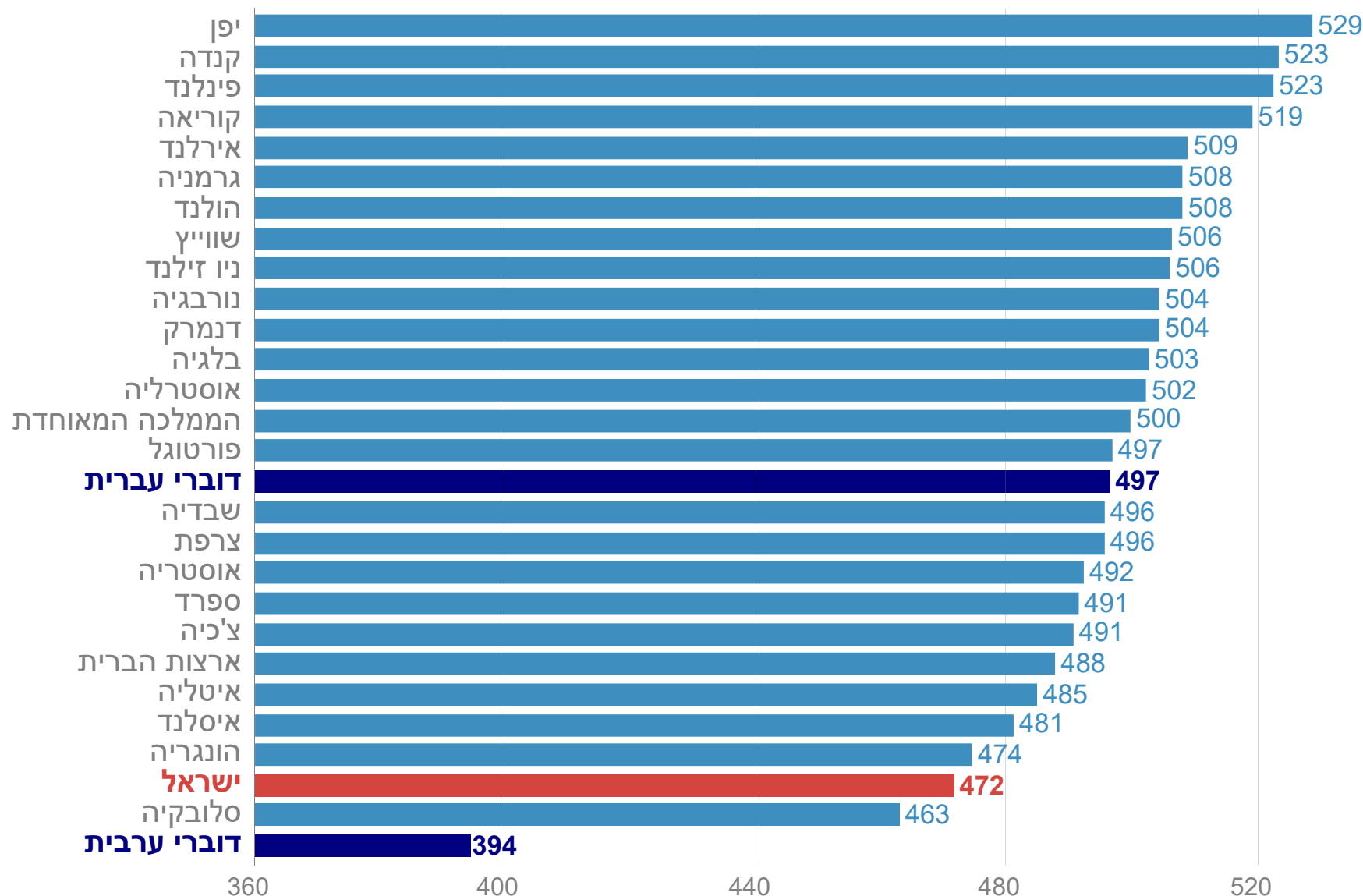
* קשר בין שני המשתנים לאחר בקרה על השפעת משתנים מסבירים נוספים (כגון מספר שנות לימוד ממוצעים ותמ"ג לנפש ריאלי ב-1960) על כל אחד. התוצאה מניבה קשר בין שני המשתנים שאינו נובע מהמשתנים המסבירים. לשאריות של ההגרסאות מתווספים ממוצעי המשתנים הלא-מותנים על כל ציר.

מקור: Eric Hanushek and Ludger Woessmann, (2015)

ציונים ממוצעים במבחני PISA 2015

ב-25 מדינות OECD ובישראל*

ישראל, לא כולל חרדים

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים מ-PISA והרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך

* ממוצע ארצי במבחנים במתמטיקה, מדע וקריאה

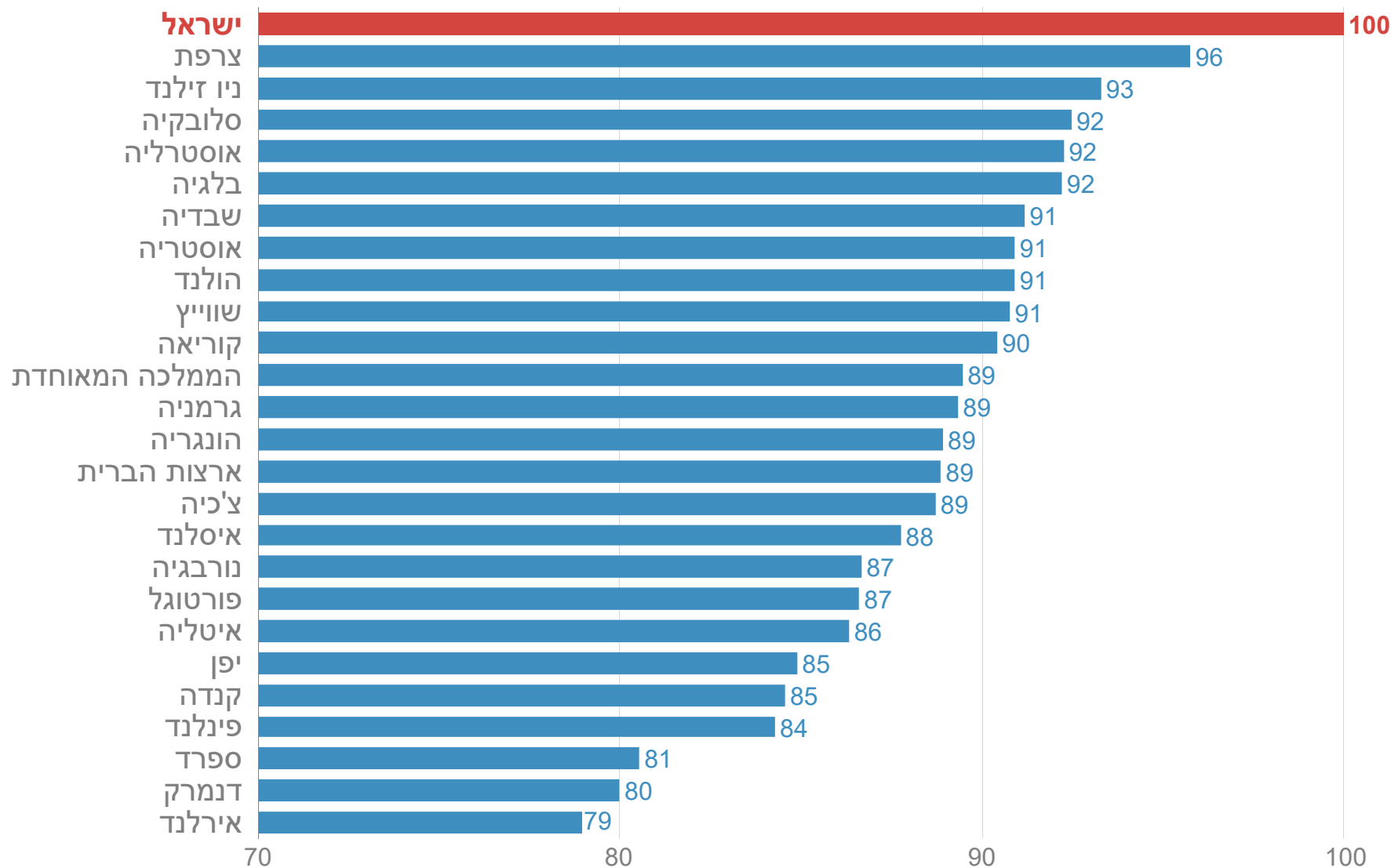
הישגיהם של בני 16-65 בישראל ובמדינות ה-OECD בסקר המיומנויות הבינלאומי PIAAC

פערים בהישגי התלמידים במדינות המפותחות

פערים פנים ארציים ב-25 מדינות OECD יחסית לישראל במבחני PISA 2015*

ישראל, לא כולל חרדים = 100 (בסיס)

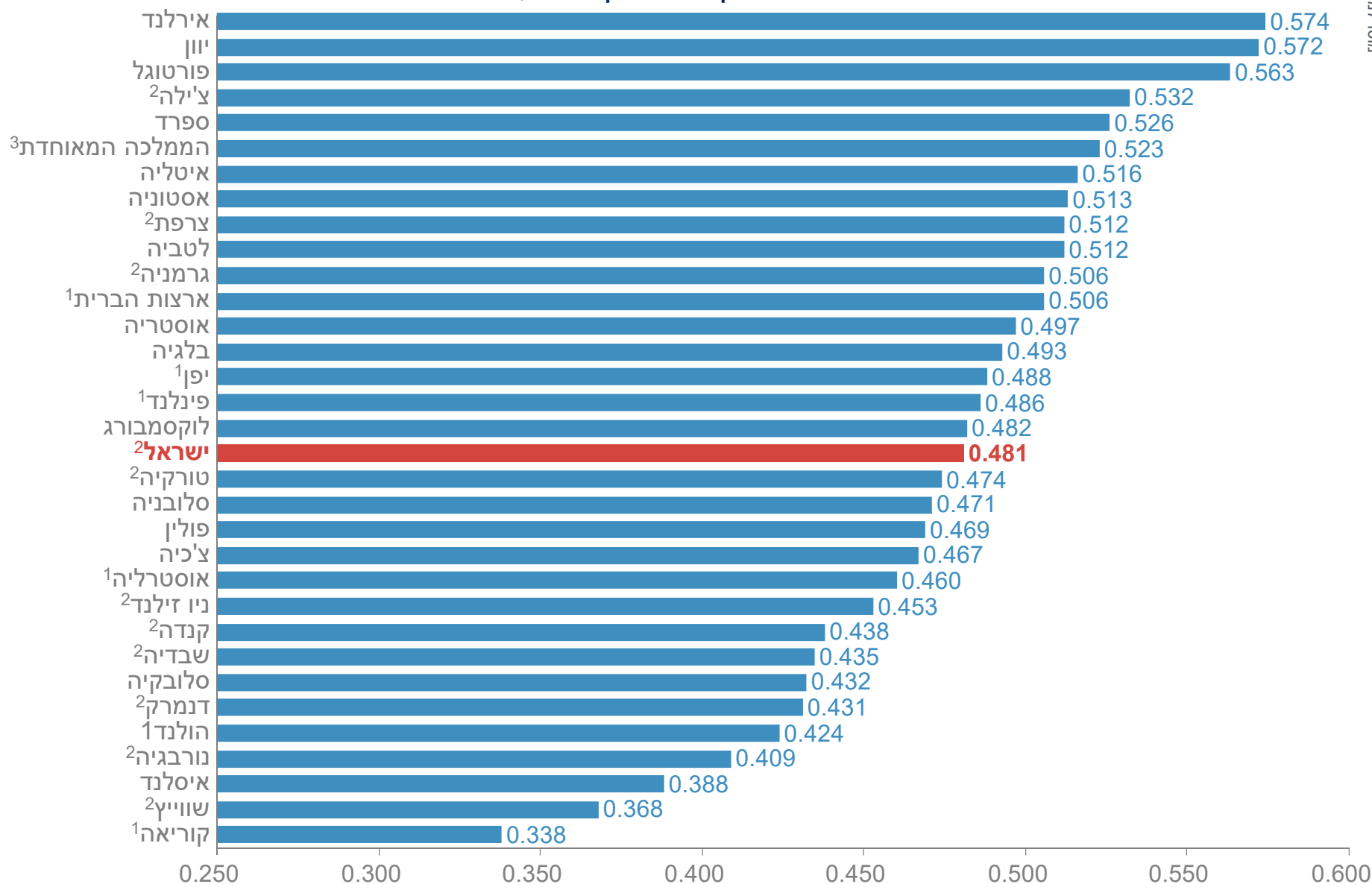

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב
נתונים: PISA

* ממוצע ארצי במבחנים במתמטיקה, מדע וקריאה

אי שוויון בהכנסות כלכליות * ב-OECD

מדד הג'יני בקרב משקי בית, 2013

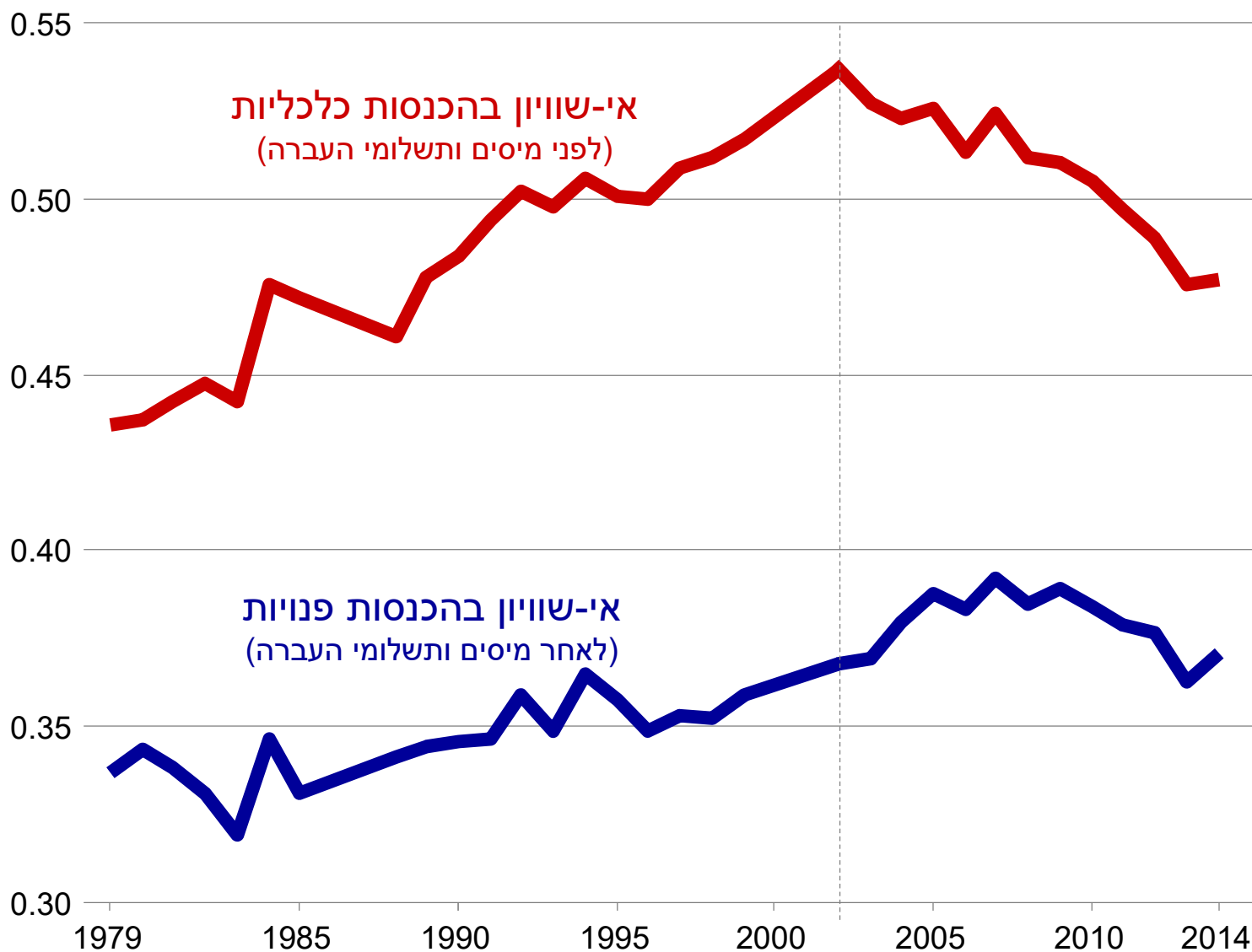

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

* לפני תשלומי העברה ומסים. כל מדינות ה-OECD מלבד מקסיקו והונגריה.
¹ 2012, ² 2011, ³ 2010

אי-שוויון בקרב משקי בית*

מדד ג'יני, 1979-2014

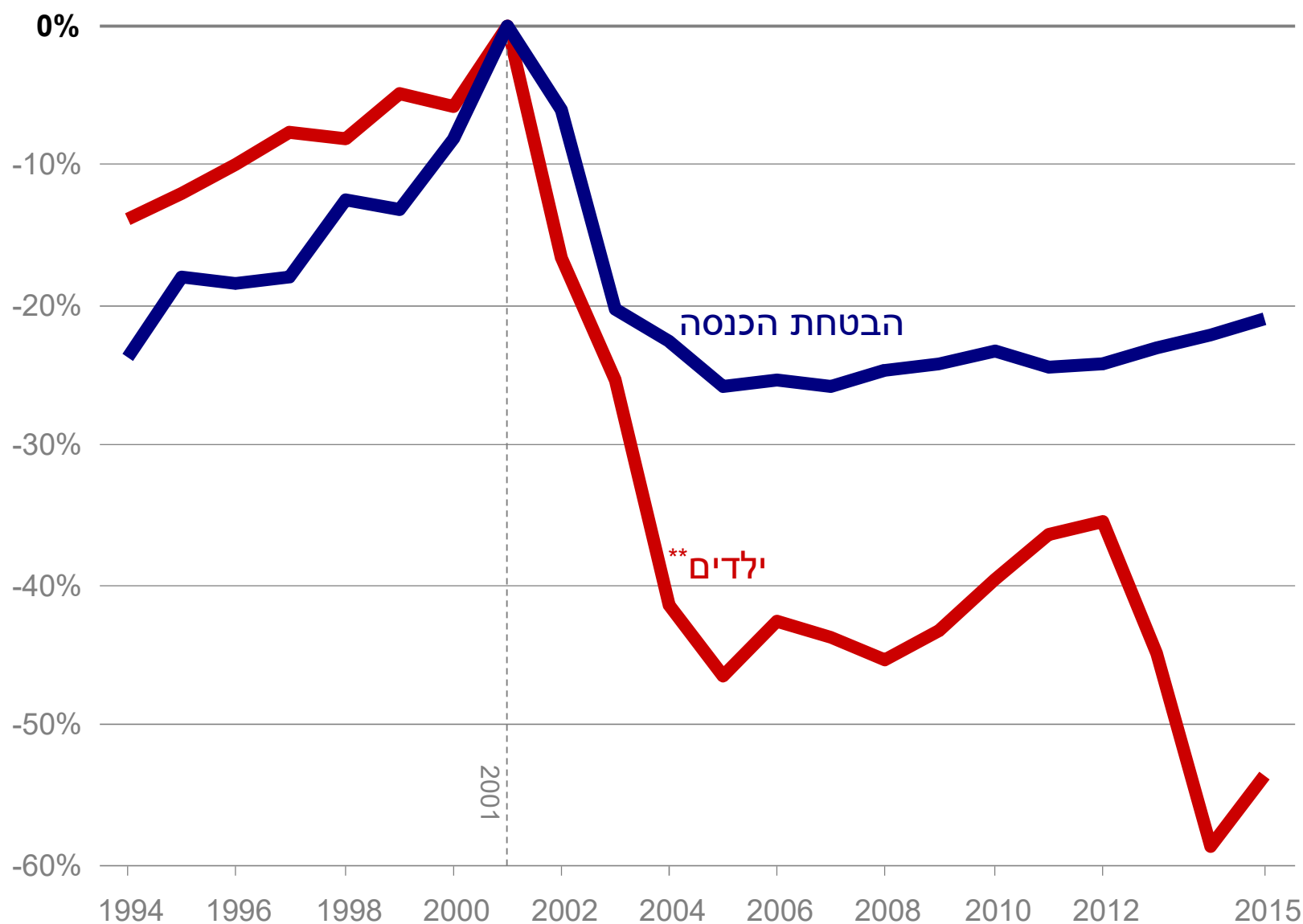

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: המוסד לביטוח לאומי

* סדרה ישנה עד 1997 מותאמת לסדרה החדשה
כוללת עצמאים (עם מזרח ירושלים).

גמלאות ממוצעות למקבל* לעומת שנת 2001

1994-2015

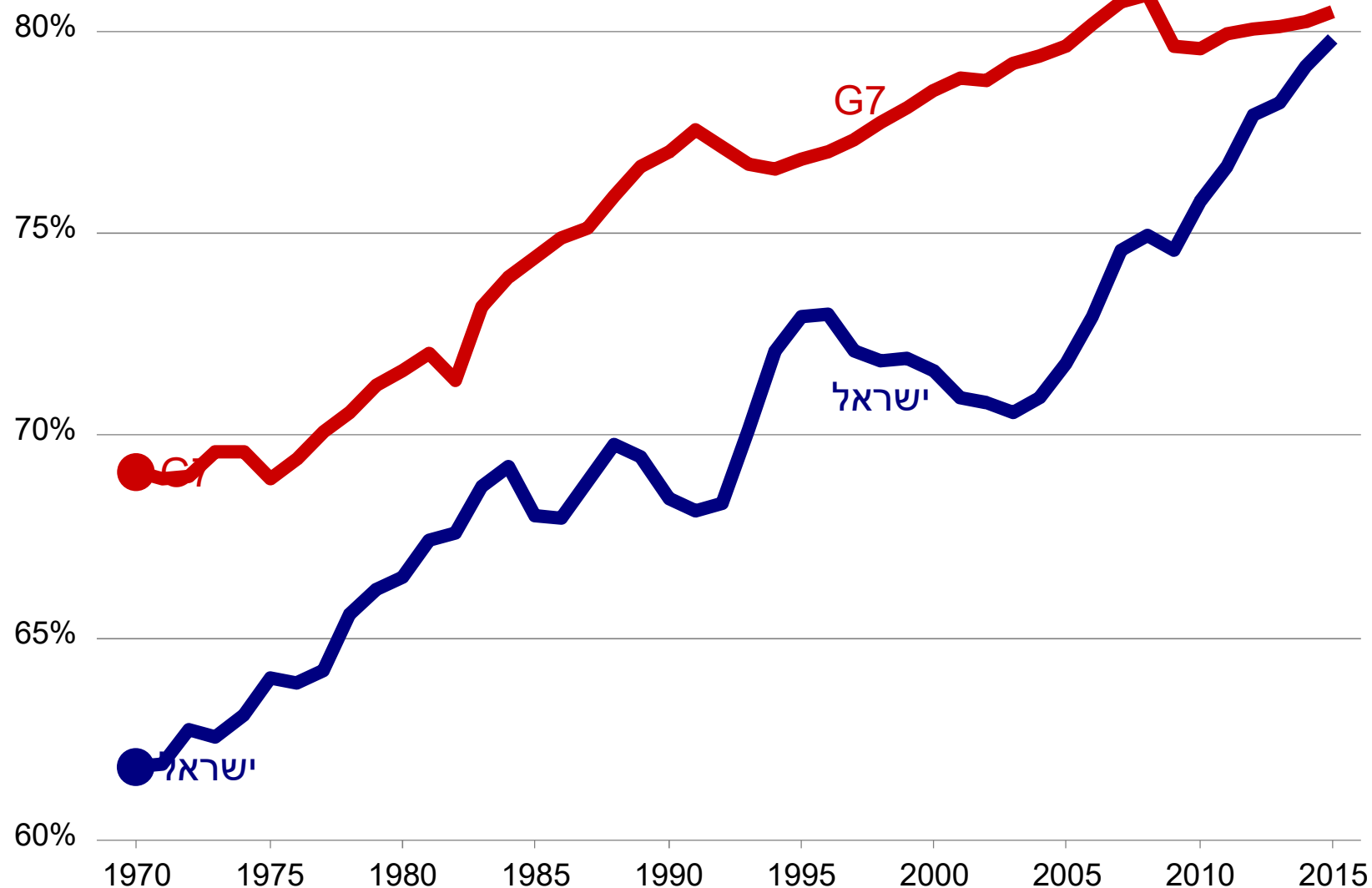

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: המוסד לביטוח לאומי

* שינויים במונחים ריאליים (כלומר, לאחר ניכוי האינפלציה)
** סך קצבאות ילדים למשק בית

שיעורי תעסוקה, 1970-2015

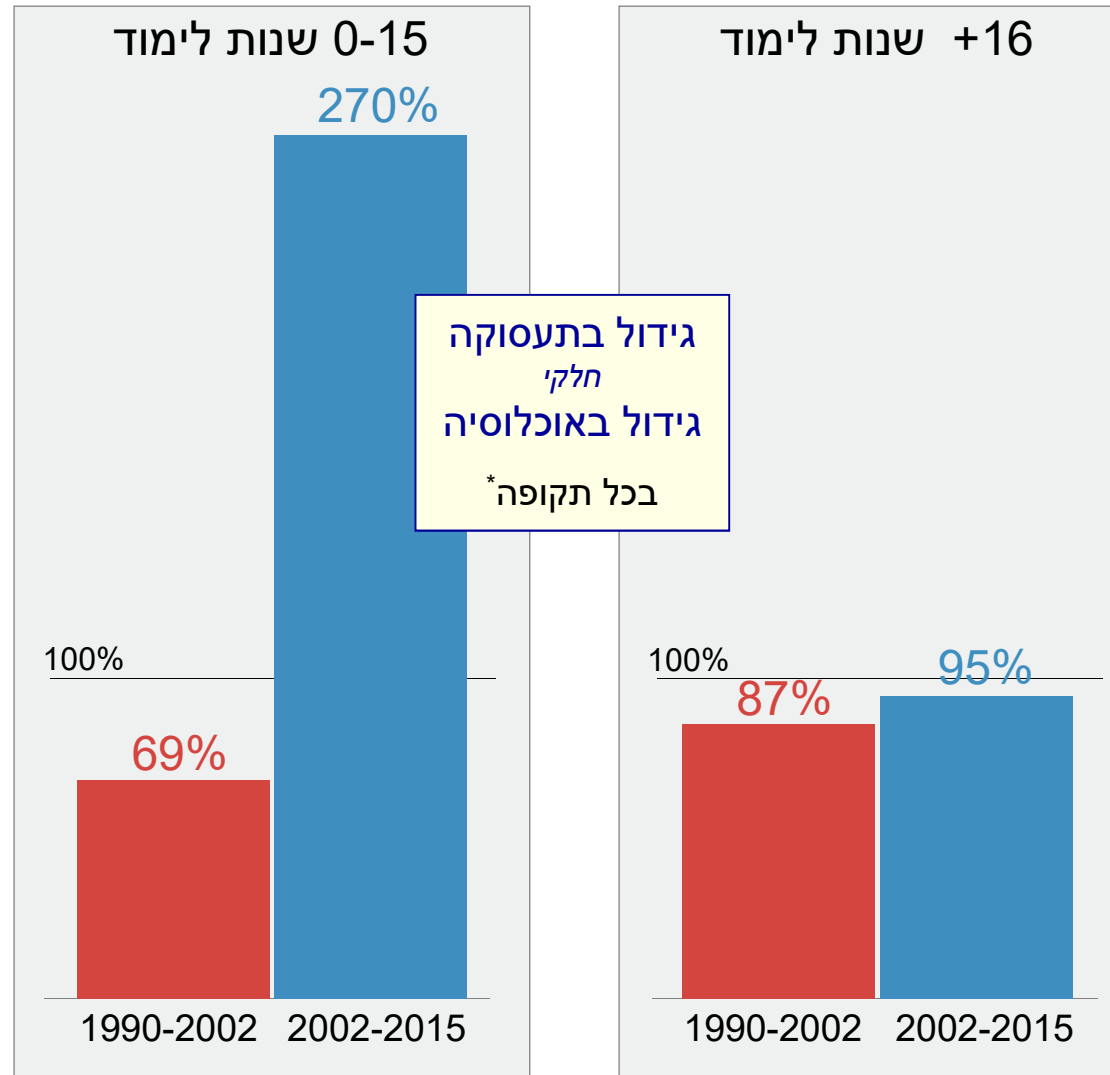
כאחוז מהאוכלוסייה בגילאים 35-54

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
עיבוד נתונים של הלמ"ס וה-OECD

גידול יחסי בתעסוקה לפי רמת השכלה

לפני ואחרי המיתון הקשה בישראל מזה עשורים, בני 35-54

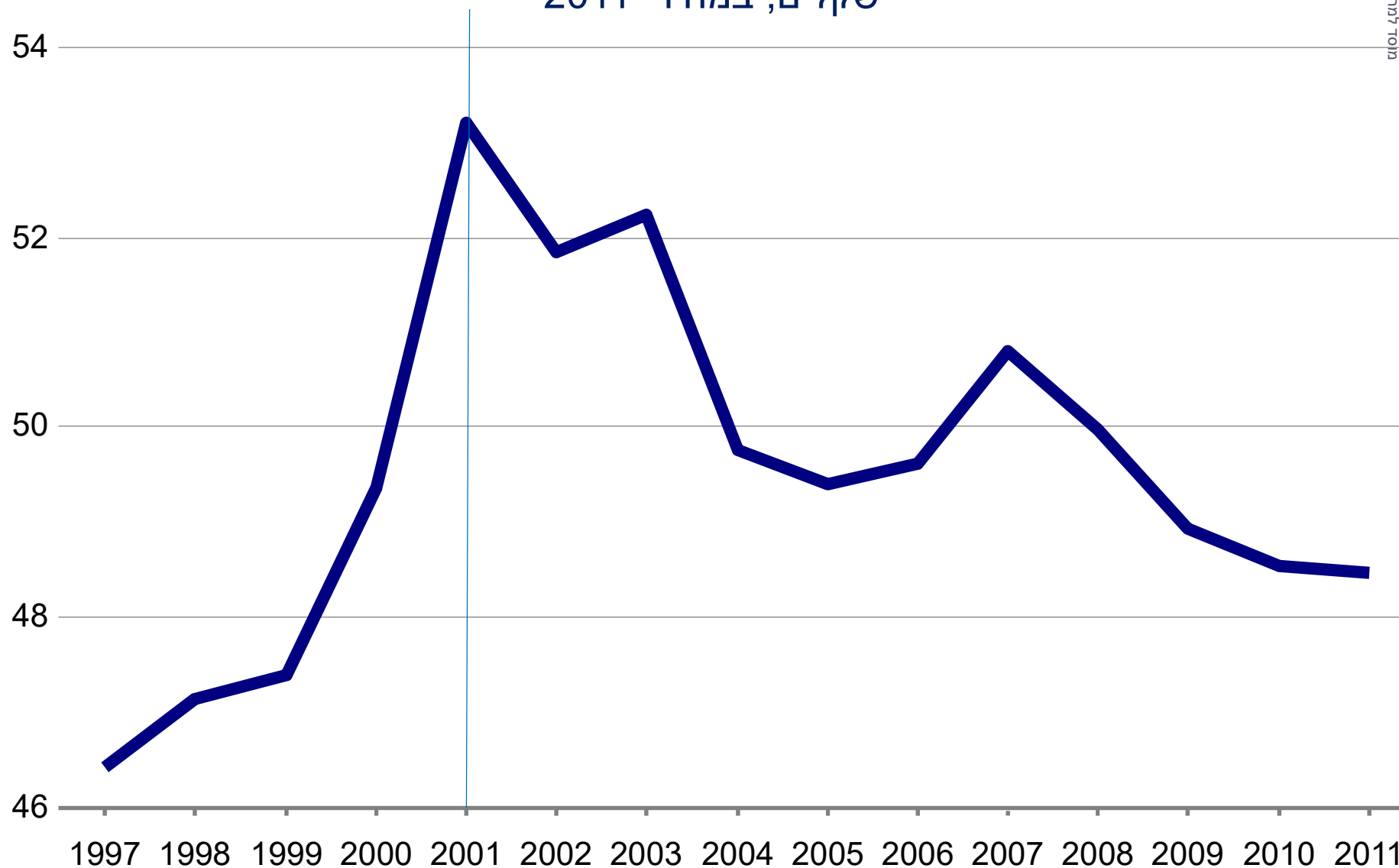

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* לדוגמא, המשמעות של 69% היא שעבור כל גידול של 100 באוכלוסיה בעלת 0-15 שנות לימוד היה גידול של 69 במספר המועסקים עם 0-15 שנות לימוד.

שכר ריאלי לשעת עבודה של עובדים שכירים, 1997-2011

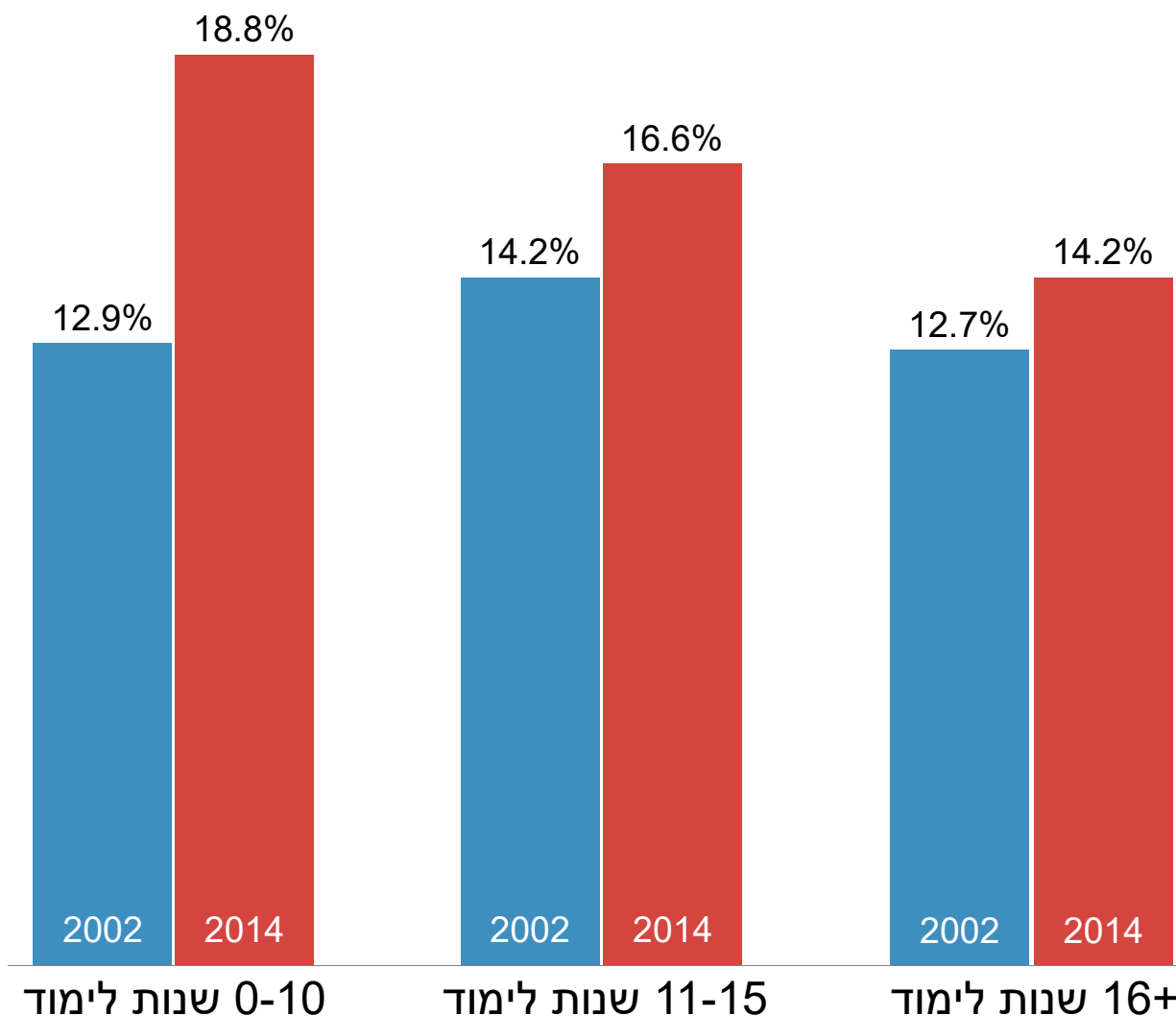
שקלים, במחירי 2011

מקור: איל קמחי וקיריל שרברמן, מרכז טאוב
נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (סקרי הכנסות)

שיעור המועסקים לא יותר מ-20 שעות בשבוע

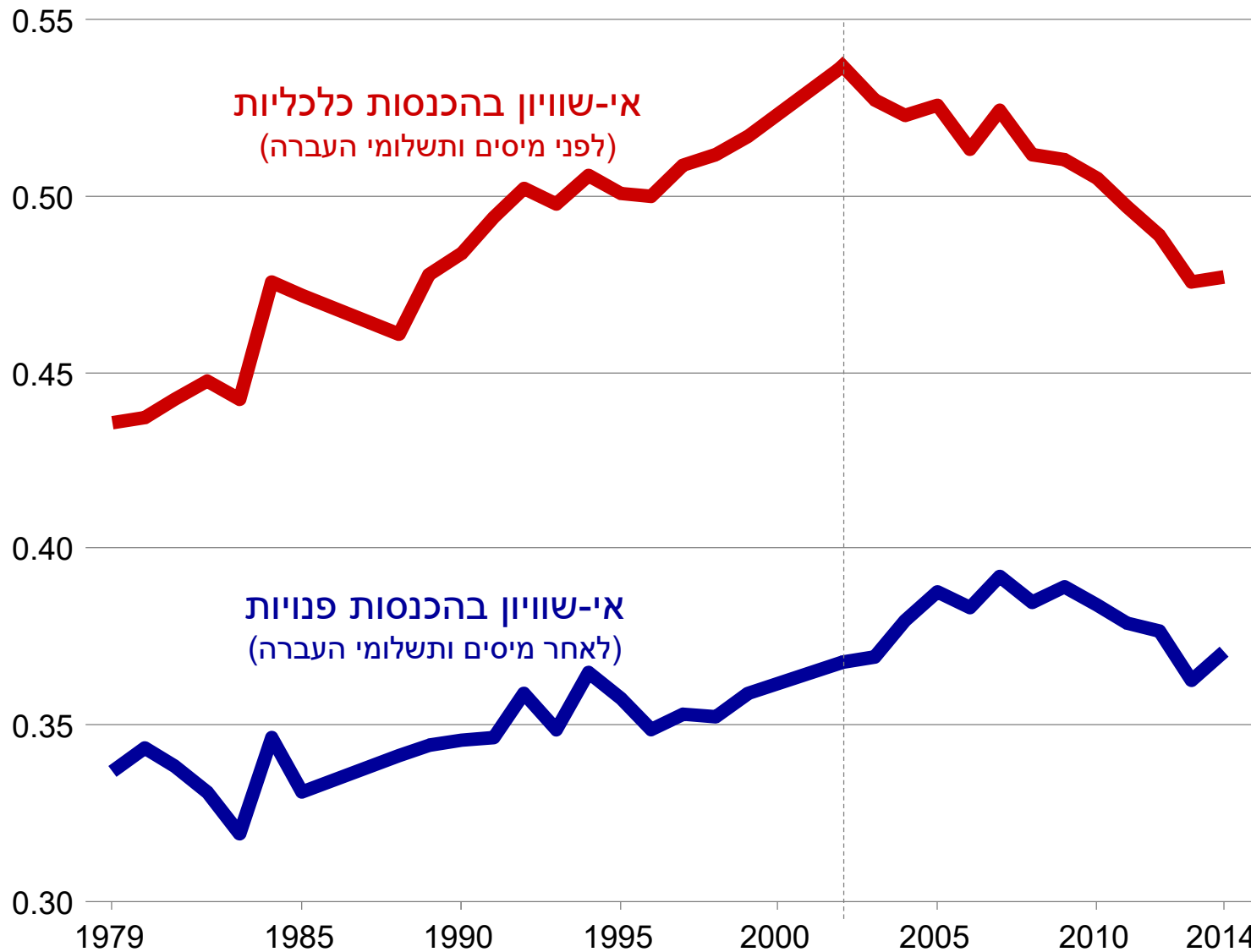
בקרוב בני 15+, לפי מספר שנות לימוד, ב-2002 וב-2014

מקור: דן בן-דוד ואורן תירוש, מוסד שורש
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

אי-שוויון בקרב משקי בית*

מדד ג'יני, 1979-2014

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: המוסד לביטוח לאומי

* סדרה ישנה עד 1997 מותאמת לסדרה החדשה
כוללת עצמאים (עם מזרח ירושלים).

סיכום

- הצמיחה הכלכלית בישראל אינה מצליחה לסגור את הפער מהמדינות המובילות, וההייטק כבר אינו הקטר של המשק
- אחד החסמים לצמיחה ולהקטנת אי השוויון הוא איכות כוח העבודה
- מדיניות התעסוקה הצליחה מעל למשוער להכניס אנשים למעגל התעסוקה, אולם לא סיפקה להם כלים מתאימים
- זו דוגמה אופיינית לפתרון בעיות בטווח הקצר ללא התייחסות מספקת לבעיות השורש של הטווח הארוך
- בעיית איכות כוח העבודה רק תלך ותגבר בעתיד אם לא יינקטו צעדים נמרצים לשפר את השכלת החרדים, ששיעורם בקרב התלמידים הולך וגדל

שורש

מוסד למחקר כלכלי-חברתי

מגמות כלכליות-חברתיות בישראל

איל קמחי

מוסד שורש והאוניברסיטה העברית

הכנס השנתי ה-29 למדעי הבקר, 21 בנובמבר 2017

info@shoresh.institute

<http://shoresh.institute>